herpy

AGAMER

Pogona henrylawsoni

Pogona henrylawsoni er den minste skjeggagamen: en lav, kompakt agame på høyst ca. 30 cm fra de trefrie, svarte leirjordsslettene i det sentrale Queensland, med et svakt skjegg og et kort, butt hode. Den er dagaktiv, rolig og klarer seg med langt mindre plass enn *Pogona vitticeps*, men har de samme behovene for varme, kraftig UVB og et underlag å grave i, og blir 10-15 år.

Familie: Agamidae Engelsk: Black-soil Bearded Dragon Tidligere navn: *Pogona brevis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**25-30 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Halvørken og savanne**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Varmeplass	**38-45 °C**
Temperatur, natt	**13-24 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter og planter**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12-24 mnd.**
Kullstørrelse	**5-19 egg**
Kull per år	**2**
Inkubasjon	**58-64 dager** ved 29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pogona henrylawsoni er en liten, kompakt skjeggagame med kort, butt snute, korte bakbein og kort hale. Hode og kropp måler opptil 15 cm, og halen er litt kortere enn det, slik at dyret blir høyst ca. 30 cm i alt. Den er dermed betydelig mindre enn *Pogona vitticeps*.

Skjegget er svakt utviklet og mangler de forlengede piggene på strupen som de større skjeggagamene har. De største piggene sitter bakerst på kjeven, på skuldrene og i 1-4 rekker langs flankene. Grunnfargen er blek oliven, brun, sandfarget eller gulaktig med to rekker lyse flekker mellom nakken og baklårene. Noen voksne dyr er nesten uten tegning. Når dyret truer, sperrer det munnen vidt opp.

Taksonomien har vært rotete. Arten kom til Europa tidlig på 1980-tallet, men ble først beskrevet i 1985. I 1994 ble den beskrevet på nytt som *Pogona brevis*, fordi typeeksemplaret feilaktig ble regnet som tapt, og i hobbyen gikk den lenge under navnet "rankini", som aldri har vært gyldig. *P. henrylawsoni* er i dag det gyldige navnet. Artsnavnet hedrer den australske forfatteren Henry Lawson (1867-1922).

Arten kan krysses med *P. vitticeps* og *Pogona nullarbor*, og kryssinger finnes i handelen. Dyrene utenfor Australia stammer fra få dyr som kom ut på 1980-tallet, og den lille genpuljen gir problemer, bl.a. med misdannet ryggrad. Veiledningen her gjelder rene dyr.

Dyret er rolig og nysgjerrig og holdes ofte i stedet for *P. vitticeps* der det ikke er plass til den store arten.

Utbredelse og leveområde

Pogona henrylawsoni finnes bare i det sentrale Queensland i Australia. Utbredelsen går fra traktene rundt Croydon i nord til Augathella i sør. Typelokaliteten ligger 118 km vest for Richmond.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Pogona henrylawsoni lever på de trefrie, svarte leirjordsslettene, som er gjennomskåret av tørkesprekker og bevokst med gress av slekten *Astrebla*. Her finnes verken trær eller høye grener, så dyret soler seg på lavt terreng, stein og jordklumper. Ved fare løper det i skjul. Er det trengt opp i et hjørne, truer det med åpen munn og biter til slutt.

Dyret lever på bakken og søker ly i jordsprekker og hull. Piggene på kroppen hjelper det med å kile seg fast i sprekken, slik at et rovdyr ikke kan trekke det ut. Livet i naturen er bare dårlig kjent. To andre krypdyr som også er knyttet til slettene, *Varanus spenceri* og *Pseudechis colletti*, er kjente rovdyr.

Om vinteren trekker dyret seg tilbake og er inaktivt i et par måneder. Det er dagaktivt og spiser insekter og plantedeler.

Stell

TERRARIET

Et enkelt voksent dyr trenger et terrarium på minst 90 × 45 × 45 cm, og mer plass blir brukt. En liten gruppe, f.eks. en hann med en eller flere hunner, krever minst 120 × 60 × 60 cm. Terrariet må ha god ventilasjon og et lokk eller nett.

P. henrylawsoni lever på bakken og har mer bruk for gulvplass enn høyde. Innred med en flat solplass av stein eller tre under lampene, minst to skjul (ett i den varme og ett i den kjølige enden) og stabile stabler av skifer eller flate steiner, hyller og et par lave grener, slik at det er noe å klatre på.

Bunnen bør kunne graves i: minst 5 cm, gjerne mer, av fin sand blandet med ren matjord (f.eks. 60 % sand og 40 % matjord). Fast bunn som fliser eller kjøkkenpapir er et alternativ for unge og syke dyr. Kalksand, vitaminsand, knuste nøtteskall og bark eller treflis er uegnet, fordi de kan gi forstoppelse. Fjern avføring daglig, og bytt bunnen helt hver 3.-4. måned.

Arten tåler artsfrender bedre enn *P. vitticeps*. To hanner må aldri holdes sammen, men en hann med hunner eller en gruppe hunner kan fungere i et stort nok terrarium. Ett dyr per terrarium er like bra for dyret. Voksne og unge dyr må alltid holdes adskilt.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solplassen skal ha en overflatetemperatur på 38-45 °C, målt med et infrarødt termometer på steinen. Den kjølige enden skal være 24-29 °C. Bruk en halogenspot over en flat stein eller et stykke tre; halogen etterligner solens varme best. Keramiske varmelegemer og røde eller blå pærer er dårligere valg.

Om natten slås all varme og alt lys av, og temperaturen kan falle helt ned til 13 °C uten ekstra varme. Er dagen for kjølig, kan dyret gå i hvile eller bli sykt. Bruk en termostat som sikring mot overoppheting.

Mørk, treg og tilbaketrukket atferd tyder på at dyret er for kaldt, og vedvarende åpen munn på solplassen tyder på at det er for varmt.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal i gjennomsnitt ligge på 30-50 %, målt midt i terrariet med et digitalt hygrometer. Korte svingninger opp eller ned er ufarlige. Stillestående luft og fuktig bunn gir sykdom, så terrariet må være godt ventilert.

Sprut kraftig med vann om kvelden, slik at fuktigheten stiger om natten, og lett om morgenen, slik at det ligger dugg som dyret kan drikke. Sett dessuten inn en lav skål med friskt vann. Et lett fuktig skjul i den kjølige enden hjelper under hudskifte.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

P. henrylawsoni er dagaktiv og trenger mye klart, hvitt lys og kraftig UVB. Bruk et T5 HO-rør på 10-12 % UVB i en reflekterende armatur på samme side som varmelampen. Over nett skal solplassen ligge ca. 23-30 cm under røret, inne i terrariet ca. 35-40 cm under. Arten hører som *P. vitticeps* til Ferguson-sone 3, og en UV-måler er den sikreste måten å treffe riktig på. Glass og plast mellom røret og dyret blokkerer UVB.

En ekstra dagslyslampe (ca. 6.500 K) gjør terrariet lysere. Lyset er på 13 timer om dagen om sommeren og 11 timer om vinteren og slås helt av om natten. Mangel på UVB og kalk gir metabolsk beinsykdom, en av de vanligste sykdommene hos arten.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

P. henrylawsoni er altetende og spiser mest insekter og bladgrønt.

- Nyklekte (under 3 måneder): insekter 2-3 ganger daglig og grønt daglig.
- Unge (3-7 måneder): insekter to ganger daglig og grønt daglig.
- Halvvoksne (7-12 måneder): insekter og grønt daglig.
- Voksne (over 12 måneder): insekter 3-5 ganger i uken og grønt daglig.

Gode fôrdyr er dubiakakerlakker og andre kakerlakker, sirisser, larver av soldatflue, silkeormer og larver av tobakkssvermer; melorm gis sparsomt. Insektene må ikke være større enn avstanden mellom dyrets øyne. Grønt er f.eks. rucola, pak choi, grønnkål, sennepsblader, løvetann, hagekarse, endivie, kaktusblader og romanosalat, skåret i små strimler. Frukt er en sjelden godbit.

Støv insektene lett med kalk; det gjør ikke noe å hoppe over en gang. Gi insektene godt fôr i minst et døgn før de brukes.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

P. henrylawsoni er rolig og tåler forsiktig håndtering, men liker ikke å bli holdt fast eller vendt på ryggen og sprattler hvis det skjer. La et nytt dyr venne seg til terrariet i et par uker før du tar det opp, og støtt alltid hele kroppen.

Ved fare søker dyret først skjul. Kommer det seg ikke unna, truer det med åpen munn og biter til slutt. Arten bruker samme kroppsspråk som andre skjeggagamer, f.eks. nikking med hodet og vinking med armen.

Hanner tåler ikke hverandre. En hann kan gå sammen med en eller flere hunner, men hunnene blir stresset av en hann som hele tiden vil parre seg, så hold øye med dem, og skill dyrene hvis en hunn går ned i vekt eller gjemmer seg hele tiden.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alderen ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for *P. henrylawsoni*; tallet i boksen (1-2 år) er lånt fra *Pogona vitticeps*. Hanner har bredere halerot og tydeligere lårporer enn hunner. Bruk bare utvokste, friske dyr til avl, og gi hunnen rikelig med kalk.

PARRING

Parringstiden i naturen er ikke dokumentert. Som hos andre skjeggagamer brukes en kjølig hvileperiode om vinteren for å få dyrene i paringsstemning; den gis bare til friske, velnærte dyr, og lengde og temperatur er ikke kjent for arten.

En hann kan holdes sammen med hunner hele året, eller hunnen kan settes inn til hannen i en kortere periode. Hunnen skal ha ekstra fôr og kalk i yngletiden.

EGGLEGGING OG KULL

Kullstørrelsen er ikke dokumentert for *P. henrylawsoni*. Tallene i boksen er lånt fra den nært beslektede, litt større *Pogona minor*, som legger 5-19 egg, i gjennomsnitt rundt 8, og minst to kull per sesong. *P. vitticeps* legger langt flere. Gi hunnen en eggleggingskasse med et tykt lag fuktig sand og matjord som kan graves i, der hun kan grave en grop.

En hunn som ikke finner et egnet sted å legge eggene, kan holde dem tilbake. Det er en nødsituasjon som krever dyrlege.

INKUBASJON

Rugetiden er ikke dokumentert for *P. henrylawsoni*. Hos *Pogona minor* klekkes eggene etter 58-64 dager ved 29 °C og etter 100-109 dager ved 25 °C, og tallene i boksen er lånt derfra. Legg eggene i fuktig vermikulitt i en rugemaskin, og ikke vend dem. Hos *P. vitticeps* kan svært høye temperaturer endre kjønnet, så hold temperaturen stabil.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er selvstendige fra klekkingen. Hold dem på fast bunn, f.eks. kjøkkenpapir, til de spiser pålitelig, og gi dem samme lys og varme som voksne dyr, med UVB og kalk på insektene. Gi små insekter flere ganger daglig og grønt hver dag.

Unger kan bite hverandre i tær og haler, så de må sorteres etter størrelse.

Helse og vanlige feil

De fleste sykdommer skyldes feil i stellet. De vanligste er:

- Metabolsk beinsykdom ved for lite UVB og kalk. Det er en av de vanligste sykdommene hos arten.
- Misdannet ryggrad, som henger sammen med den lille genpuljen i fangenskap.
- Fedme ved for mye fôr og for lite bevegelse.
- Forstoppelse ved for lav temperatur og uttørking.
- Innvollsparasitter og midd.
- Egg som ikke blir lagt.

En kjølig hvileperiode skal bare gis til friske dyr, og et nytt dyr bør få en avføringsprøve undersøkt for parasitter. Slutter dyret å spise, går det ned i vekt, har åpen munn uten å være varmt eller har hovne lemmer, må det til en dyrlege med krypdyrerfaring.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.